

Vyhodnotenie národného sektorového programu Slovenskej obchodnej inšpekcie zameraného na kontrolu dodržiavania technických požiadaviek a bezpečnosti vybraných sortimentných skupín hračiek

Slovenská obchodná inšpekcia (ďalej len „SOI“) ako orgán dohľadu nad dodržiavaním ustanovení zákona o všeobecnej bezpečnosti výrobkov, ako aj zákona o bezpečnosti hračiek, vypracovala a následne zrealizovala národný sektorový program zameraný na jednu z najrizikovejších sortimentných skupín výrobkov – hračky.

Na trhu majú byť spotrebiteľom ponúkané iba hračky, ktoré sú v úplnom súlade so zákonom č. 78/2012 Z. z. o bezpečnosti hračiek a o zmene a doplnení zákona č. 128/2002 Z. z. o štátnej kontrole vnútorného trhu vo veciach ochrany spotrebiteľa a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o bezpečnosti hračiek“), a ktoré zároveň spĺňajú uplatniteľné základné požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia podľa platných európskych harmonizovaných noriem.

Výkon dohľadu SOI prebiehal na celom národnom trhu Slovenskej republiky (ďalej len „SR“), ako aj pri vstupe hračiek na jednotný trh Európskej únie (ďalej len „EÚ“), so zameraním na správnosť a úplnosť značenia, sprievodnej a technickej dokumentácie, a na kontrolu bezpečnosti a súladu s technickými požiadavkami vzťahujúcich sa na hračky pre deti do 3 rokov a elektrické hračky. Sektorový program prebiehal v II. fázach, pričom v I. fáze sa inšpektori SOI zameriavali na kontroly hračiek určených pre deti do 3 rokov a v II. fáze prebiehala kontrola elektrických hračiek.

Podkladom na vypracovanie a následné zrealizovanie programu pre túto sortimentnú skupinu boli negatívne skúsenosti z predchádzajúcich kontrol na národnom trhu SR. V neposlednom rade SOI evidovala zvýšený počet notifikácií týchto výrobkov v systéme na rýchlu výmenu informácií o nebezpečných výrobkoch (ďalej len „Safety Gate“).

Predmet kontroly

Predmetom kontroly boli vybrané sortimentné skupiny hračiek:

- **vstupujúce na jednotný trh EÚ** – kontrola elektrických hračiek v spolupráci Finančným riaditeľstvom SR, sekciou colnou (ďalej len „FR SR“) na základe colných hlásení,
- **spristupnené na trhu SR** – kontrola hračiek rozdelená na:

I. Fáza - hračky pre deti do 3 rokov / 36 mesiacov

- Riziko zadusenía – hračky určené pre malé deti musia mať rozmery väčšie ako tzv. „malá časť“, aby sa predišlo vdýchnutiu alebo prehĺtnutiu hračky alebo jej časti. Zároveň musia byť dostatočne pevné, aby sa z nich neoddelili takéto malé časti.

Príklady: hrkálky, hryzadlá, triediče tvarov, textilné hračky s mäkkou výplňou, jednoduché stavebnice a puzzle, píšťalky, flauty, trúbky s náustkami, hračky s prísavkami.

- Riziko uškrtenia – hračky so šnúrami alebo reťazami musia mať maximálnu dĺžku stanovenú normami.

Príklady: hračky so šnúrami na ťahanie, mobily na zavesenie na krk, jojá.

- Riziko poranenia – hračky musia byť skonštruované tak, aby minimalizovali riziko pricviknutia, pádu, zasiahnutia oka či popálenia.

Príklady: kolobežky, trojkolky, detské bicykle s maximálnou výškou sedla do 435 mm.

II. Fáza - elektrické hračky

- Chemické riziko – hračky s gombíkovými batériami alebo inými zdrojmi energie musia byť skonštruované tak, aby zabránili prístupu detí k batériám.

Príklady: hračky pre deti do 36 mesiacov s gombíkovými batériami, hračky s nabíjateľnými batériami, hračky napájané zo siete, hračky s diaľkovým ovládaním.

- Riziko úrazu – elektricky poháňané hračky na jazdenie musia spĺňať požiadavky na bezpečnosť konštrukcie a brzdenia.

Príklady: elektrické autíčka, motorky, iné vozidlá pre deti do 6 rokov.

Hračky patria medzi tzv. „určené výrobky“. To znamená, že pred ich uvedením na trh musí výrobca posúdiť zhodu ich vlastností so stanovenými technickými požiadavkami predpísaným spôsobom, vydať písomné ES vyhlásenie o zhode a na dôkaz toho ich označiť označením CE. Požiadavky týkajúce sa bezpečnosti hračiek, ich uvádzania na trh, ako aj povinnosti jednotlivých hospodárskych subjektov sú stanovené v zákone o bezpečnosti hračiek, ktorým bola do právneho poriadku SR implementovaná Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/48/ES z 18. júna 2009 o bezpečnosti hračiek.

Obsah kontroly

Obsahom kontrol bolo overovanie najmä technických vlastností hračiek so zreteľom na ich bezpečnosť, ale aj kontrola plnenia ostatných povinností týkajúcich sa povinného značenia, sprievodnej a technickej dokumentácie (vrátane kontroly protokolov o skúške a ES vyhlásenia o zhode), ako aj bezpečnostných upozornení a návodov na použitie.

Súčasťou kontroly bolo aj overenie, či sú informácie pre užívateľa uvedené v štátnom jazyku, a či sú bezpečnostné upozornenia a osobitné opatrenia v súlade s požiadavkami zákona o bezpečnosti hračiek a príslušnej vyhlášky Ministerstva hospodárstva SR č. 225/2013 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 78/2012 Z. z. o bezpečnosti hračiek a o zmene a doplnení zákona č. 128/2002 Z. z. o štátnej kontrole vnútorného trhu vo veciach ochrany spotrebiteľa a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 140/2013 Z. z.

Výsledky kontroly

1. Kontrola hračiek na vnútornom trhu SR

V sledovanom období vykonala SOI kontroly dodržiavania plnenia požiadaviek na označovanie a technickej dokumentácie v **296 prevádzkových jednotkách** (ďalej len „PJ“) v rámci celého Slovenska, pričom nedostatky boli zistené v **79 PJ**, čo predstavuje **26,7 %**. Z toho išlo o **281 kamenných prevádzok** a **15 internetových predajcov**.

Z 281 kontrolovaných kamenných jednotiek, boli nedostatky zistené u **74 z nich**, čo predstavuje **26,33 %** a z 15 kontrolovaných internetových predajcov 5 nesprístupňovalo kontrolované druhy hračiek v súlade s predpísanými požiadavkami, čo predstavuje **33,33 %**.

Prekontrolovaných bolo celkovo **4 628 druhov hračiek**, pričom **nedostatky boli zistené u 409 druhoch** v celkovej hodnote **16 249,58 €**. Z celkového počtu kontrolovaných druhov bol u **690 druhov** výrobca so sídlom v EÚ, pričom nedostatky boli zistené pri **28 druhoch**, čo predstavuje **4,05 %**. Ostatných **3 790** kontrolovaných druhov malo výrobcu so sídlom mimo EÚ, t. j. išlo o výrobky z tzv. *tretích krajín*, pričom nedostatky boli zistené u **236 druhov**, čo predstavuje **6,22 %**. Nezistený pôvod výrobcu bol u **145 druhoch**, pričom **všetky tieto druhy boli s určitým nedostatkom**.

Tabuľka č. 1 – Zistené nedostatky v rámci I. fázy (hračky pre deti do 3 rokov)

Zistený nedostatok	Počet druhov
Chýbajúce alebo nesprávne označenie CE	52
Neoznačenie výrobcom a jeho adresou	199
Neoznačenie dovozcom a jeho adresou	168
Chýbajúce identifikačné údaje hračky (model, typ alebo iný údaj, ktorý umožní identifikáciu hračky)	38
Nepredložené alebo neúplné ES Vyhlásenie o zhode	223
Nepredložená technická dokumentácia	131

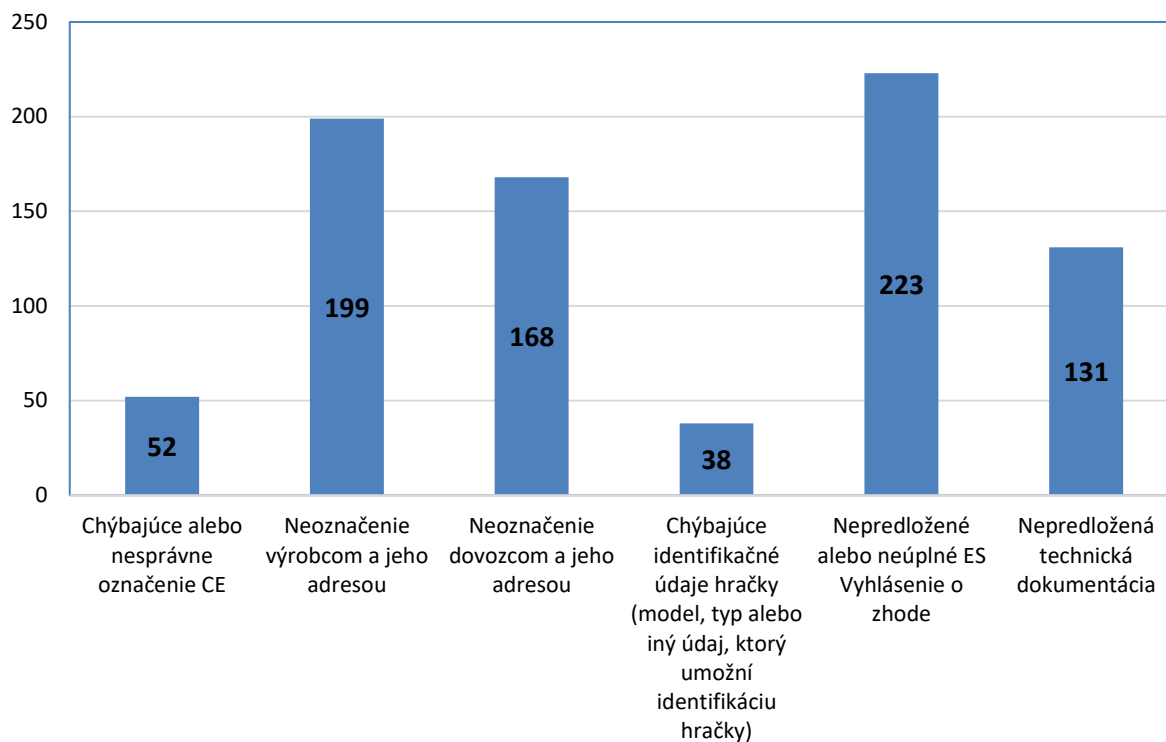
Tabuľka č. 2 – Zistené nedostatky v rámci II. fázy (elektrické hračky)

Zistený nedostatok	Počet druhov
Chýbajúce alebo nesprávne označenie CE	9
Neoznačenie výrobcom a jeho adresou	111
Neoznačenie dovozcom a jeho adresou	77
Chýbajúce identifikačné údaje hračky (model, typ alebo iný údaj, ktorý umožní identifikáciu hračky)	31
Nepredložené ES Vyhlásenie o zhode	97
Nepredložená technická dokumentácia	80

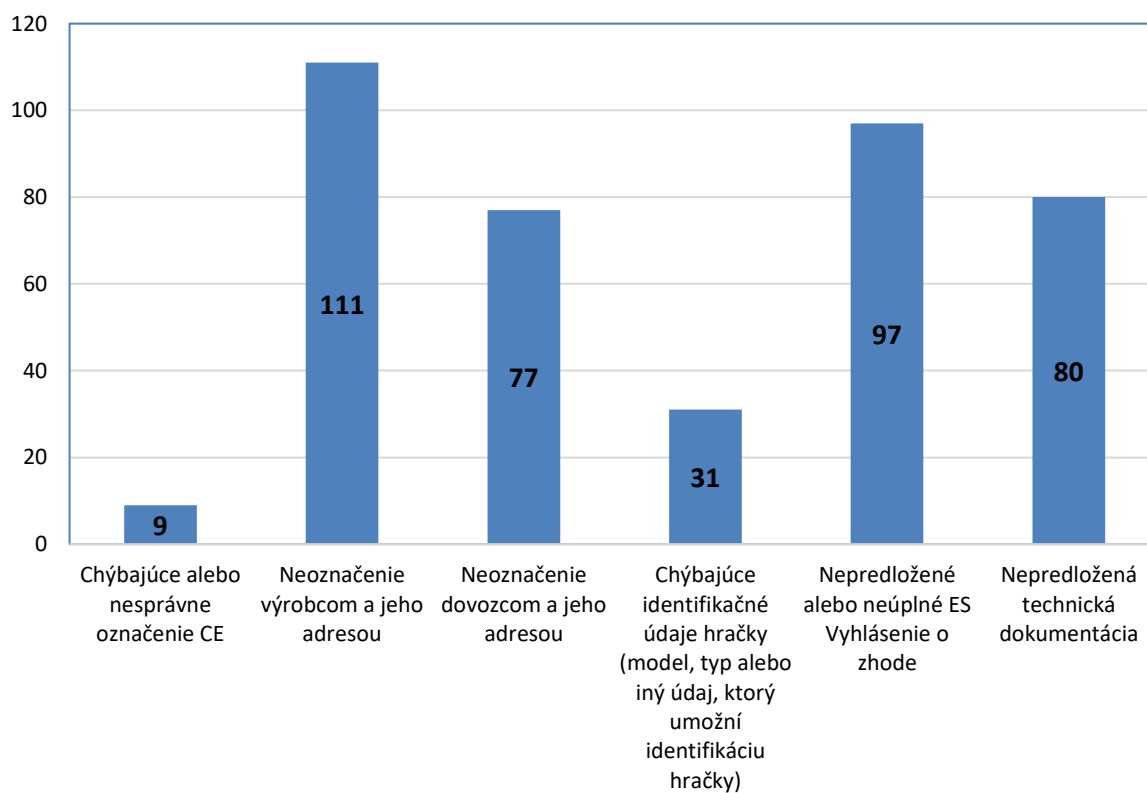
Poznámka

Niektoré druhy hračiek vykazovali viac ako jeden nedostatok.

Graf č. 1 – Grafické zobrazenie zistených nedostatkov v rámci I. fázy (hračky pre deti do 3 rokov)

Graf č. 2 – Grafické zobrazenie zistených nedostatkov v rámci II. fázy (elektrické hračky)

Najčastejšie zisťovaným nedostatkom pri hračkách určených pre deti do 3 rokov bolo nepredložené, resp. neúplné ES Vyhlásenie o zhode. Na druhom mieste bolo chýbajúce povinné označenie hračky výrobcom a jeho plnou adresou. V prípade elektrických hračiek bolo poradie najčastejšie zistených nedostatkov opačné. Z hľadiska regulačného orgánu sú uvedené údaje v rámci výsledovateľnosti kontrolovanej hračky veľmi dôležité, lebo umožňujú účinné presadzovanie dohľadu nad trhom pomocou opatrení na ochranu trhu, vrátane možnosti stiahnutia hračky z trhu alebo jej spätného prevzatia. Umožňujú vysledovať nebezpečné alebo nevyhovujúce hračky v rámci distribučného reťazca a určujú úlohy a povinnosti jednotlivých hospodárskych subjektov.

Opatrenia na ochranu trhu

Na základe výsledkov kontrol povinného označovania a technickej dokumentácie bolo kontrolovaným osobám v zmysle *Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1020 o dohľade nad trhom a súlade výrobkov a o zmene smernice 2004/42/ES a nariadení (ES) č. 765/2008 a (EÚ) č. 305/2011* (ďalej len „Nariadenie (EÚ 2019/1020“) umožnené prijať **nápravné opatrenia v 82 prípadoch na 408 druhov** v celkovej hodnote **15 885,48 €**. V **1 prípade na 1 druh** v celkovej hodnote **364,10 €** boli uložené **povinné opatrenia** v súlade so zákonom č. 128/2002 Z. z. o štátnej kontrole vnútorného trhu vo veciach ochrany spotrebiteľa a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 128/2002 Z. z.“).

Kontrola skutočných vlastností

Na overenie bezpečnosti a súladu s predpísanými požiadavkami stanovených v harmonizovaných európskych normách bolo v rámci I. fázy odobraných z priamej ponuky pre spotrebiteľa celkom **10 druhov** hračiek, pričom:

- **9 druhov** nevyhoveli bezpečnostným požiadavkám a vzhľadom na riziko, ktoré môžu predstavovať, boli klasifikované ako **nebezpečné výrobky**,
- **1 druh** bolo v súlade s požiadavkami na bezpečnosť podľa príslušnej technickej špecifikácie.

V rámci druhej fázy bolo odobraných celkom **10 druhov** elektrických hračiek, pričom:

- **6 druhov** nevyhovelo bezpečnostným požiadavkám a vzhľadom na riziko, ktoré môžu predstavovať, boli klasifikované ako **nebezpečné výrobky**,
- **4 druhy** boli v súlade s požiadavkami na bezpečnosť podľa príslušnej technickej špecifikácie.

V 12 prípadoch bolo kontrolovaným subjektom umožnené prijať nápravné opatrenia, ktorými sa zaviazali ďalej nesprístupňovať nebezpečné výrobky na trhu, zabezpečiť ich stiahnutie z trhu a súčasne informovať spotrebiteľov o týchto nebezpečných výrobkoch. V 3 prípadoch boli kontrolovaným subjektom uložené povinné opatrenie v zmysle zákona č. 128/2002 Z. z.

SOI informuje o výskyte nebezpečných druhov hračiek na svojej internetovej stránke www.soi.sk a zároveň oznamuje všetky dostupné informácie o nebezpečných hračkách; najmä údaje o identifikácii výrobku, pôvode a dodávateľskom reťazci výrobku, riziku súvisiacom s výrobkom a povahe a trvaní prijatých vnútroštátnych opatrení, do systému Safety Gate.

Príklady nebezpečných druhov hračiek

Závesná hrazdička nad postieľku „Hängende Bettglocke“ model: GJ40

Pôvod:

Čína

Druh nebezpečnosti:

Mechanické riziko – riziko zadusenía

Príčiny nebezpečnosti:

Hračky a odnímateľné súčasti hračiek pre deti do 3 rokov nesmú v akejkoľvek polohe úplne zapadnúť do valca na malé časti. Pri skúške ťahom silou v rozmedzí 21 N až 70 N sa uvoľnili jednotlivé časti medvedíkov (predné a zadné nohy, telo a hlava úplne zapadli do valca na malé časti). Berúc do úvahy bežné a predvídateľné správanie detí, vkladať si predmety do úst, pri používaní tejto hračky hrozí riziko zablokovania dýchacích ciest.

Plyšový psík na baterky

Pôvod:

Čína

Druh nebezpečnosti:

Chemické riziko - riziko poškodenia zdravia

Príčiny nebezpečnosti:

Z dôvodu nedostatočného konštrukčného vyhotovenia hračky sú batérie odstrániteľné z hračky bez použitia nástroja a zároveň je možné kryt otvoriť bez vykonania najmenej dvoch súčasných, na sebe nezávislých pohybov. Berúc do úvahy bežné a predvídateľné správanie detí pri používaní tejto hračky hrozí riziko požitia batérií a následného poškodenia vnútorných orgánov.

V rámci kontrolnej akcie na hračky prebiehala aj pravidelná kontrola výskytu nebezpečných hračiek na vnútornom trhu na základe notifikácií zo systému Safety Gate, t. j. kontrola výskytu nebezpečných hračiek, ktoré už boli hlásené ostatnými orgánmi dohľadu členských štátov EÚ.

Na základe štatistík výrobkov hlásených do tohto systému je možné jednoznačne konštatovať, že hračky konštantne tvoria jednu z najčastejšie nahlasovaných produktových skupín členskými

štátmi EÚ. V sledovanom období bolo na slovenskom trhu zistených celkovo **6 druhov takýchto nebezpečných hračiek**. Kontrolovaným osobám boli uložené povinné opatrenia v zmysle zákona č. 128/2002 Z. z., ktorými SOI zabránila ďalšiemu sprístupňovaniu nebezpečných hračiek na trhu, nariadila ich okamžité stiahnutie z trhu, ako aj povinnosť informovať spotrebiteľov o týchto nebezpečných hračkách.

2. Kontrola hračiek vstupujúcich na jednotný trh EÚ

SOI v spolupráci FR SR vykonala v rámci kontrolnej akcie na hračky kontrolu výrobkov dovážaných z 3. krajín v súlade s Nariadením (EÚ) 2019/1020. V rámci spolupráce bol vypracovaný rizikový profil na elektrické hračky.

FR SR za sledované obdobie zaslalo SOI celkom **3 hlásenia** na **3 druhy** v celkovej hodnote **41 022,92 €**. Na základe výsledku kontrol bolo zistené, že z uvedeného počtu kontrolovaných druhov hračiek **1 druh nespĺňal požiadavky** platných právnych predpisov v celkovej hodnote **26 066,42 €**. V nadväznosti na zistené nedostatky bolo vydané záväzné stanovisko, že tento druh hračky nemôže byť uvedený na jednotný trh EÚ, teda prepustenie do voľného obehu nebolo povolené.

Záver

Realizácia národného sektorového programu SOI zameraného na kontrolu hračiek preukázala, že na vnútornom trhu SR, ako aj pri vstupe výrobkov na jednotný trh EÚ, sa stále vyskytuje významný podiel hračiek, ktoré nespĺňajú základné požiadavky smernice, resp. zákona o bezpečnosti hračiek. Pritom hračky, a najmä tie určené pre deti do 3 rokov a elektrické hračky, vzhľadom na osobitnú zraniteľnosť malých detí, patria medzi výrobky, pri ktorých uvedenie na trh bez riadneho posúdenia súladu ich technického vyhotovenia, môže predstavovať vážne ohrozenie zdravia detí.

Najčastejšie identifikovanými formálnymi nedostatkami bolo chýbajúce alebo neúplné uvedenie povinných identifikačných údajov o výrobcovi a dovozcovi vrátane ich plnej adresy, nepredloženie alebo neúplnosť ES vyhlásenia o zhode, absencia alebo nesprávne vyhotovenie označenia CE, ako aj chýbajúca alebo nekompletná technická dokumentácia. Tieto zistenia poukazujú na pretrvávajúci problém s plnením základných zákonných povinností príslušnými hospodárskymi subjektmi.

Kontrola skutočných vlastností vybraných vzoriek odhalila prítomnosť výrobkov predstavujúcich závažné mechanické a chemické riziká, pričom viacero z nich bolo klasifikovaných ako nebezpečné výrobky. V takýchto prípadoch boli zo strany orgánu dohľadu prijaté primerané opatrenia na ochranu trhu.

SOI bude aj naďalej uplatňovať preventívny a represívny prístup v záujme ochrany zdravia a bezpečnosti detí, pričom osobitná pozornosť bude venovaná eliminácii výskytu nebezpečných hračiek na vnútornom trhu, posilňovaniu informovanosti spotrebiteľov a účinnej spolupráci s colnými orgánmi a ostatnými orgánmi dohľadu v rámci EÚ.